

A háromszéki limes-szakaszt elhagyva, a Hargita-vonulatán húzódó táborerődítmények sorába Barót és Homoródszentpál közé iktathatjuk az oklándi castrumot,¹² ennek köveit útépitésre elhordták. Székelyudvarhely után a Küküllő völgyében Énlaka előtt, talán Bögözön¹³ volt római mansio. Állításunkkal azonban óvatosan kell bánnunk, mivel sem irodalmi adat, sem személyes megfigyelésünk nem ad támpontot erre vonatkozólag. Talán Nagysolymoson is volt római település; erre mutat az itten talált feliratos kövek előfordulása.¹⁴

Egy másik fontos dolog a Homárka, Ördögárok, stb. elnevezés alatt ismeretes sáncvonulatok kérdése. A Homárkát s a Székelyudvarhely közelében Zetelaka fölött húzódó Ördögárkot bejártam s mindkettőt több helyen átvágattam. Nézetem szerint ezek a sáncvonulatok, valamint a székelyföldi sáncvonulatok nagy része, melyek a római védelmivonal közelében húzódnak — római eredetűek.

Az elmondottakból kitűnik, hogy a Székelyföld ókori történetének régészeti adatok alapján történő megvilágítására a kezdeményező lépések megtörténtek. Örvedetes tény, hogy ebből a munkából a panhoniai kutatók is részt kértek. A kérdés végleges megoldása, a castrumok, őrtornyok, sáncvonulatok, polgári települések felkutatása és szakszerű feltárása azonban még mindig a jövő feladata.

SZÉKELY ZOLTÁN

Adatok régi magyar képgyűjtemények történetéhez. A nevezetes nagyszebeni arcképfestő Stock JÁNOS MÁRTON (1742—1800) 1763 óta a bécsi Szépművészeti Akadémián volt beiratkozva, majd tanulmányai bevégzése után egy ideig, az 1786 évi nyári hónapokig Pozsonyban működött. Ez idő alatt, 1774-ben, rajzolta a piarista HORÁNYI ELEKET is. E rézmetszet címlapként Horányi »Memoria Hungarorum« című művének első kötetében jelent meg. Stock Pozsonyból gyakran utazott Bécsbe. Ott — valószínűleg báró Brukenthal, erdélyi kormányzó segítségével — alkálma nyílt arra, hogy GRÓF FESTETICS PÁLNAK, a magyar udvari kancellária alelnökének képgyűjteményét megtekinthesse. A báró Brukenthal-féle nagyszebeni könyvtár L. v. WINCKELLMANN tollából, egy »Handbuch zur nähere Kenntniss alter und guter Gemälde« című, Augsburgban 1781-ben nyomtatott könyvet őriz, melyet Stock annak idejében Bécsben használt és sajátkezű bejegyzésekkel látott el. Ezekből a lent szöszerint közölt bejegyzésekből kitűnik, hogy GRÓF FESTETICS bécsi képgyűjteményében a fenti kézikönyvben szereplő festőktől a következő képek voltak meg:

49. l.: „Graf Festetics besitzt eine Verkündigung der Geburt Christi unter dem Namen Rembrandt, Wohl kaum in Rembrandts Manier.“
82. l.: (van Hoeck János, antwerpeni művész, Rubens-tanítvány nevéhez) „Graf Festetics besitzt eine Familie von ihm“.
101. l.: (Mányoki Ádám nevéhez) „Graf F. besitzt ein Porträt eiche (tölgyfára festett) in Minerva-Gestalt“.
114. l.: (Mirevelt Mihály Janson festő nevéhez) „Graf F. besitzt 2 ausserordentliche Porträit auf Holz, Kniestück“.

BIELZ GYULA

¹² László Gyula szíves közlése.

¹³ Orbán János székelykeresztúri r. kat. esperes közlése.

¹⁴ Molnár István székelykeresztúri tanár-társam közlése.